

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie :

Przewodniczący : SSR del. Michał Jank

Protokolant : sekr. sąd. Magdalena Sokółowska

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2017 r. w Gdańsku, na rozprawie

sprawy z powództwa **A. M. (1)**

przeciwko **Skarbowi Państwa – Prokuraturze Rejonowej (...) w G. i Prokuraturze Okręgowej w G.**

o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. odstępuje od obciążania powódki A. M. (1) kosztami zastępstwa procesowego poniesionymi przez pozwanego.

UZASADNIENIE

Powódka A. M. (1) wniosła pozew o zapłatę przeciwko Skarbowi Państwa - Prokuraturze Rejonowej (...) w G. oraz Skarbowi Państwa - Prokuraturze Okręgowej w G.. Domagała się zasądzenia na jej rzecz kwoty 105.165,76 zł tytułem odszkodowania za doznaną szkodę wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu wskazała, iż w dniu 21.12.2009 r. do Prokuratury Rejonowej (...) w G. wpłynęło zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 171 ust. 1 ustawy Prawo bankowe przez prezesa (...) - M. P.. Sprawę przekazano Prokuraturze Rejonowej (...) w G.. W dniu 22.01.2010 r. wydano postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa stwierdzając, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego. W dniu 15.04.2010 r. Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku uchylił to postanowienie, jako zapadłe na podstawie niekompletnego materiału dowodowego. Po przeprowadzeniu dochodzenia w dniu 18.08.2010 r. Prokuratora Rejonowa umorzyła dochodzenie. W wyniku zaskarżenia postanowienia do Sądu Rejonowego Gdańsk - Południe w Gdańsku, w dniu 16.12.2010 r. uchylono zaskarżone orzeczenie i przekazano sprawę do dalszego prowadzenia. Sąd ponownie wskazał Prokuratorowi czynności, jakie winien wykonać w toku dalszego postępowania. Zaznaczył także, iż zalecenia zawarte w postanowieniu z dnia 15.04.2010 r. zostały wykonane wadliwie. Po zwróceniu akt do Prokuratury wykonano liczne, szczegółowe czynności procesowe, a także wydano postanowienie o zasięgnięciu opinii biegłego rewidenta, zlecając mu ocenę działalności spółki. Z uwagi na przedłużony czas sporządzenia opinii biegłego rewidenta, postępowanie w sprawie zawieszono. Prokurator Okręgowy w G. uznał tę decyzję za niezasadną, a przesłanka długotrwałości sporządzania opinii nie mieści się w katalogu kodeksu postępowania karnego. Pismem z dnia 5.01.2012 r. przekazano Prokuraturze Apelacyjnej w G. kopię stanowiska co do niezasadności zawieszenia dochodzenia i informację o objęciu przez Prokuraturę Okręgową nadzoru nad tą sprawą. Pismo wskazujące na bezpodstawność zawieszenia wpłynęło do Prokuratury Rejonowej (...) w G. dopiero w dniu 4.04.2012 r. i wtedy podjęto dochodzenie.

W marcu 2012 r. powódka zawarła ze spółką (...) umowę depozytu towarowego na kwotę 100.000 zł. Po zakończeniu obowiązywania pierwszej umowy - w czerwcu 2012 r., zawarto kolejną umowę, obowiązującą do dnia 17.09.2012 r. Datę wypłaty uzyskanych środków w kwocie 105.165,76 zł zaplanowano na dzień 19.09.2012 r. W dniu 3.08.2012 r.

M. P. poinformował, że spółka (...) nie ma technicznych możliwości wypłaty pieniędzy z depozytów swoich klientów. W dniu 13.08.2012 r. ogłoszono decyzję o likwidacji spółki i wypowiedzeniu wszystkim klientom umów depozytów towarowych. W dniu 29.08.2012 r. Prokuratura Okręgowa w G. przedstawiła M. P. zarzut oszustwa znacznej wartości. W dniu 30.10.2012 r. powódka zgłosiła swoją wierzytelność w łącznej kwocie 105.165,76 zł. W dniu 25.06.2015 r. Prokuratura Okręgowa w Ł., która przejęła prowadzenie postępowania w sprawie, skierowała akt oskarżenia przeciwko M. P. i K. P.. Obecnie trwa postępowanie w sprawie. Do dnia wniesienia powództwa powódka nie odzyskała jakichkolwiek należności z tytułu zawartych ze spółką (...) umów.

W opinii powódki źródłem odpowiedzialności pozwanych jest art. 417 kc. Wiąże się ona z niezgodnym z prawem działaniem prokuratorów prowadzących i nadzorujących postępowanie wszczęte na podstawie złożonego zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez Komisję Nadzoru Finansowego. Postępowanie prowadzono w sposób opieszwały i pomimo posiadania odpowiednich informacji nie zrobiono niczego celem ustalenia stanu faktycznego. Prokurator prowadzący, pomimo szczegółowego wskazania przez Sąd okoliczności, które należy wyjaśnić i czynności, które należy przeprowadzić, wskazań tych nie wypełnił. Podjęcie stosownej decyzji wobec członków zarządu (...) opóźniło się o ponad 1,5 roku. Powódka ponadto sformułowała szereg zarzutów merytorycznych i formalnych w stosunku do prokuratorów prowadzących postępowania w poszczególnych prokuraturach.

Powódka, nieświadoma co do charakteru działalności spółki (...), zawarła umowę z tą spółką. Po zgłoszeniu wierzytelności stało się oczywistym, że ze względu na liczbę wierzycieli i niską sumę zabezpieczonego majątku spółki (...) powódka już nigdy nie odzyska ulokowanych środków finansowych. Gdyby prokuratura wszczęła postępowanie i zarzuty postawiono znacznie wcześniej, to niedługo potem nastąpiłaby upadłość spółki i nie doszłoby do podpisania umowy pomiędzy powódką a (...). Powódka wskazała na szereg uchybień formalnych i merytorycznych po stronie: prokuratora prowadzącego postępowanie - B. K., Prokuratora Rejonowego - szefa Prokuratury Rejonowej (...) - W. N., Prokuratora Rejonowego - szefa Prokuratury Rejonowej (...) w G. M. M., a także prokuratorów Prokuratury Okręgowej w G..

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów postępowania. W uzasadnieniu wskazał, iż powódka nie wykazała faktu poniesienia szkody, a powództwo jest przedwczesne. Jako wierzyciel (...) może ona dochodzić swoich praw w postępowaniu upadłościowym. Lista wierzytelności (...) obejmuje wierzytelność powódki. Obecnie brak jest możliwości stwierdzenia, czy wierzytelność ta zostanie zaspokojona w drodze likwidacji majątku, a jeśli tak, to w jakiej części.

Po drugie pozwany wskazał, iż prokuratorzy działali na podstawie i w granicach prawa. Ich czynności podejmowane były pod nadzorem Sądu i przez Sąd weryfikowane. Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej w związku z wydaniem nieprawomocnego orzeczenia. Ponadto podniesiono, że pozwany ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Nie każde naruszenie będzie stanowiło podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej, a jedynie takie, które jest warunkiem koniecznym powstania szkody, będącej jego normalnym następstwem. Nawet gdyby przyjąć, że bezprawne zaniechania funkcjonariuszy doprowadziły do zwłoki w przedstawieniu zarzutów, to nie może ona stanowić warunku koniecznego zainwestowania środków finansowych w spółkę (...).

Powódka nie wykazała zatem związku przyczynowego pomiędzy bezprawnym zachowaniem prokuratorów a utratą powierzonych spółce (...) środków. Inwestycja powyższych środków nie była uzależniona od działania bądź zaniechania pozwanego, a wynikała jedynie ze zgodnych oświadczeń woli stron. Nadto postanowienie o przedstawieniu zarzutów nie przesądza o winie podejrzanego, domniemanie niewinności trwa do zapadnięcia prawomocnego wyroku uznającego osobę za winną. Samo przedstawienie zarzutów bez poinformowania o tym opinii publicznej pozostałoby bez wpływu na decyzje powódki. Brak jest bowiem obowiązku informowania przez prokuraturę opinii publicznej o przedstawieniu danej osobie zarzutów. Nadto w 2009 r. spółkę wpisano na listę ostrzeżeń publicznych, co nie stanowiło dla powódki przeszkody w zawarciu z nią umowy.

Ponadto podniesiono zarzut przedawnienia. Z chwilą ogłoszenia upadłości (...) rozpoczął się bieg trzyletniego terminu przedawnienia roszczeń odszkodowawczych, którego powódka nie przerwała. Zakwestionowano również wysokość poniesionej przez powódkę szkody.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

W dniu 21.12.2009 r. do Prokuratury Rejonowej w (...) wpłynęło zawiadomienie Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez Prezesa Zarządu spółki (...) - M. P.. Zawiadomienie to dotyczyło przestępstwa z art. 171 ust. 1 ustawy prawo bankowe, polegającego na gromadzeniu środków pieniężnych innych osób fizycznych, prawnych lub jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, w celu udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych lub obciążania ryzykiem tych środków w inny sposób bez wymaganego zezwolenia. Zawiadamiający poddał pod wątpliwość skalę deklarowanych stóp zwrotu z inwestycji, która jego zdaniem oznaczać mogła nie inwestycje w kruszec, a inwestycje ryzykowne. Wskazał, iż istnieje możliwość świadomego wprowadzania w błąd potencjalnych klientów w celu zawłaszczenia ich środków finansowych.

Zawiadomienie przekazano do Prokuratury Rejonowej (...) w G..

Postanowieniem z dnia 22.01.2010 r. Prokuratura Rejonowa (...) odmówiła wszczęcia śledztwa, powołując się na brak znamion czynu zabronionego. Wskazała, iż ogólnikowe stwierdzenia zawiadamiającego nie mogą stanowić podstawy do uruchomienia postępowania karnego. Na powyższe postanowienie KNF wniosła zażalenie z dnia 10.02.2010 r., wskazując między innymi, iż pozyskiwane przez spółkę środki pochodzą ze sprzedaży lokat i mogą być przeznaczone na udzielanie pożyczek pieniężnych, a działalność taka wymaga zezwolenia na jej prowadzenie.

Postanowieniem z dnia 15.04.2010 r. Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku uchylił zaskarżone postanowienie. Wskazał, iż Prokurator niewystarczająco wnikliwie przeanalizował okoliczności niezbędne dla prawidłowej oceny zdarzenia i błędnie ustalił stan faktyczny. Sąd wskazał czynności procesowe, w oparciu o które Prokurator powinien podjąć stosowną decyzję procesową. Czynności te pozwoliłyby na wykrycie źródeł finansowania prowadzonej przez (...) działalności udzielania pożyczek, weryfikację zawartości skrytek depozytowych i ustalenie, czy pozyskiwane ze sprzedaży kontraktów środki mogły być wykorzystywane do prowadzenia działalności wymagającej zezwolenia.

Postanowieniem z dnia 18.08.2010 r. Prokuratura Rejonowa (...) postanowiła umorzyć dochodzenie w sprawie z uwagi na brak znamion czynu zabronionego. Wskazano, iż podjęte czynności nie doprowadziły do ustalenia, iż doszło do popełnienia czynów zabronionych na szkodę podmiotów biorących udział w działalności spółki (...).

Na postanowienie to KNF wniosła do Sądu Rejonowego Gdańsk - Południe w Gdańsku zażalenie z dnia 2.09.2010 r. Podniesiono, iż postępowanie prowadzone przez prokuraturę obarczone było istotnymi uchybieniami polegającymi na niewyczerpaniu inicjatywy dowodowej.

Postanowieniem z dnia 16.12.2010 r. Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Prokuratorowi Rejonowemu do dalszego prowadzenia. W uzasadnieniu wskazał, iż zalecenia Sądu zawarte w postanowieniu z dnia 15.04.2010 r. zostały wykonane w sposób wadliwy, co rzutowało na końcowe ustalenia faktyczne w sprawie. Wbrew twierdzeniom Prokuratora, w sprawie uprawdopodobniono możliwość popełnienia przestępstwa. Sąd udzielił Prokuratorowi stosownych zaleceń odnośnie dalszego postępowania.

W dniu 31.05.2011 r. zawieszono dochodzenie w sprawie (...) z uwagi na konieczność wykonania opinii przez biegłego rewidenta, co miałoby zająć około 4 miesięcy. W dniu 28.11.2011 r. do Prokuratury Generalnej wpłynęło pismo Przewodniczącego KNF zawierające krytyczne uwagi względem postępowania toczącego się przed Prokuraturą Rejonową (...), w tym co do decyzji o zawieszeniu postępowania. Prokurator Okręgowy w G. uznał decyzję o zawieszeniu postępowania za bezpodstawną. Postanowieniem z dnia 4.04.2012 r. podjęto zawieszone postępowanie w sprawie, uzasadniając, iż decyzja o zawieszeniu była niezasadna.

dowód: zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z dnia 15.12.2009 r. wraz z załącznikami (k. 864 - 875), postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa z dnia 22.01.2010 r. (k. 30-35), zażalenie KNF z dnia 10.02.2010 r. na postanowienie w przedmiocie odmowy wszczęcia śledztwa (k. 876 - 878), postanowienie z dnia 15.04.2010 r. o uchyleniu postanowienia z dnia 22.01.2010 r. (k. 36 - 39), postanowienie z dnia 18.08.2010 r. o umorzeniu dochodzenia (k. 40 - 45), zażalenie KNF z dnia 2.09.2010 r. na postanowienie z dnia 18.08.2010 r. w przedmiocie umorzenia dochodzenia (k. 859 - 863), postanowienie z dnia 16.12.2010 r. o uchyleniu postanowienia z dnia 18.08.2010 r. (k. 46 - 51), postanowienie o zawieszeniu dochodzenia z dnia 31.05.2011 r. (k. 857), postanowienie o podjęciu zawieszzonego dochodzenia z dnia 4.04.2012 r. (k. 858),

Dnia 16.03.2012 r. powódka zawarła ze spółką (...) umowę depozytu towarowego - na obrót i przechowywanie metali szlachetnych - złota o próbie 999,9. Umowa opiewała na kwotę 100.000 zł. W zamian Spółka zobowiązała się do przechowywania metalu szlachetnego. Jednocześnie (...) miała prawo korzystać z całego lub części towaru nielokowanego, niesortowalnego, przechowywanego w łącznej puli towarów na własny rachunek. Zyski bądź straty wynikające z korzystania z towaru miały być przypisane na rachunek (...), w zamian za co powódka nie miała ponosić ryzyka oraz otrzymać stosowne wynagrodzenie za przechowywanie. Pierwsza umowa przestała obowiązywać w dniu 14.06.2012 r. Uzyskana kwota wynosiła wówczas 102.411,37 zł i została przekazana na zakup kolejnych metali szlachetnych. Okres trwania drugiej umowy rozpoczął się w dniu 6.06.2012 r. i kończył się z dniem 17.09.2012 r.

dowód: dowód wpłaty kwoty 100.000 zł (k. 74), certyfikat z dnia 6.04.2012 r. (k. 75), certyfikat z dnia 4.07.2012 r. (k. 81), umowa na obrót i przechowywanie metali z dnia 16.03.2012 r. (k. 76), potwierdzenie zawarcia depozytu towarowego (k. 77), ogólne warunki depozytu towarowego (k. 78), pełnomocnictwo do dysponowania umowami na obrót i przechowywanie metali szlachetnych (k. 80), umowa na obrót i przechowywanie metali z dnia 6.06.2012 r. (k. 82), potwierdzenie zawarcia depozytu towarowego (k. 83),

W dniu 3.08.2012 r. prezes spółki (...) oświadczył, iż spółka nie ma technicznych możliwości wypłaty pieniędzy z depozytów swoich klientów. W dniu 13.08.2012 r. ogłoszono decyzję o likwidacji spółki i zamknięciu jej oddziałów, a także wypowiedzeniu wszystkim klientom umów depozytów towarowych.

okoliczności bezsporne

Na wniosek Prokuratury Rejonowej (...), Prokuratura Okręgowa w Gdańsku przejęła prowadzenie postępowania w sprawie spółki (...). W dniu 29.08.2012 r. przedstawiono M. P. zarzut oszustwa znacznej wartości. W kwietniu 2013 r. Prokuratura Rejonowa w Ł., która przejęła prowadzenie postępowania, postawiła zarzut współdziałania w oszustwie K. P.. W dniu 25.06.2015 r. Prokuratura Okręgowa w Ł. skierowała do Sądu Okręgowego w Gdańsku akt oskarżenia przeciwko M. P. i K. P.. W chwili obecnej przed Sądem Okręgowym w Gdańsku toczy się postępowanie w tej sprawie.

okoliczności bezsporne

Pismem z dnia 30.10.2012 r. powódka, w wyniku postanowienia z dnia 20.09.2012 r. o ogłoszeniu upadłości (...), zgłosiła swoją wierzytelność w łącznej kwocie 105.165,76 zł.

W dniu 16.06.2015 r. syndyk masy upadłości (...) spółki z o.o. w upadłości likwidacyjnej sporządził listę wierzytelności spółki. Numer zgłoszenia wierzytelności powódki to (...). Wierzytelność powódki należy do kategorii (...).

dowód: zgłoszenie wierzytelności z dnia 30.10.2012 r. (k. 84 - 87), zarządzenie o wpisaniu wierzytelności A. M. (1) do wpisu wierzytelności (...) (k. 88), obwieszczenie o liście (...) (k. 89) wraz z legendą do listy wierzytelności (k. 90 - 91), fragment listy wierzycieli (...) (k. 92, k. 851)),

Na chwilę obecną postępowanie upadłościowe wobec spółki (...) nie zostało zakończone. Aktualnie rozpoznawane są sprzeciwy od listy wierzytelności oraz uzupełniającej listy wierzytelności, więc aktualnie nie ma ostatecznej sumy wierzytelności podlegających zaspokojeniu. Część sprzeciwów została uwzględniona, co spowoduje wzrost ogólnej sumy wierzytelności.

Na chwilę obecną suma wierzytelności wynosi około 650 milionów złotych, przy czym w pierwszej kategorii znajdują się wierzytelności na 128.000 zł, w drugiej – na kwotę około 1milion złotych, w trzeciej kategorii są należności podatkowe, składki na ubezpieczenia społeczne.

W dalszym ciągu prowadzone jest postępowanie dotyczące likwidacji masy upadłości – w toku pozostają kwestie związane ze sprzedażą niektórych nieruchomości należących do masy upadłości, z odzyskaniem należności podatkowych. W toku są postępowania sądowe lub egzekucyjne opiewające łącznie na kwotę 31.600.000 zł (należność główna) z odsetkami. Nie jest wiadome, jaką część z tej kwoty uda się faktycznie odzyskać.

Na chwilę obecną do podziału na wszystkich wierzycieli pozostaje kwota 45.600.000 zł

Dowód: sprawozdania rachunkowe (...) (k. 457 - 832), operat szacunkowy z wyceny wartości nieruchomości (k. 835-836), postanowienie z dnia 28.02.2013 r. (k. 844-848), tabela – lista wierzytelności (k. 849 - 850), zeznania świadka J. D. utrwalone na płycie CD (k. 887 - 889 w zw. z k. 891), zeznania powódki utrwalone na płycie CD (k. 418-418v, k. 915 - 916 w zw. z k. 917).

Sąd zważył, co następuje

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dowody przedłożone przez obie strony, w tym przede wszystkim dokumenty, których autentyczność nie była w sprawie kwestionowana.

Za w całości wiarygodne Sąd uznał także zeznania świadka J. D.. Jako bowiem syndyk masy upadłości Spółki (...), posiadał on bezpośrednie informacje dotyczące jej spraw finansowych, a przede wszystkim kwestii związanych z wierzytelnościami zgłoszonymi do masy upadłości. Jednocześnie zeznania te znalazły odzwierciedlenie w zgromadzonym materiale dowodowym.

W wiarygodne Sąd uznał również zeznania powódki w zakresie, w jakim opisywała ona przyczyny, dla których zainwestowała swoje środki finansowe, w jaki sposób środki te zainwestowała oraz jakie kroki podjęła w celu ich odzyskania. Zeznania te były szczerze i spontaniczne, jednocześnie znalazły potwierdzenie w zgromadzonych w sprawie dokumentach.

Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z raportu analizy działań organów i instytucji państwowych w odniesieniu do Spółki (...), z protokołów posiedzeń Komisji Śledczej. Oddalono także wniosek o zobowiązanie Komisji śledczej powołanej przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej do spraw działalności Spółki (...) do przesłania kopii zawiadomień o popełnieniu przestępstw przez prokuratorów, a także o przeprowadzenie dowodu z pozostałych dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy IV K 123/15. Sąd oddalił również wniosek o przesłuchanie i dopuszczenie dowodu z zeznań pozostałych świadków zawnioskowanych przez powódkę. Powyższe wnioski dowodowe nie miały bowiem znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy ze względów wskazanych poniżej. Nadto Sąd miał na uwadze, iż w znacznej części zgłoszono je na okoliczność wykazania kwestii stwierdzonych już w sprawie przedłożonymi dokumentami. Podejmowane przez organy czynności miały formę orzeczeń, których treść utrwalono, a co najważniejsze - nie były one kwestionowane. Pozostałe dokumenty zgromadzone w sprawie IV K 123/15 okazały się zatem nieprzydatne do rozpoznania niniejszej sprawy. Wskazać również należy, że Komisja Stabilności Finansowej nie jest organem powołanym do merytorycznej oceny działania organów wymiaru sprawiedliwości, w tym oceny prowadzenia przez prokuraturę postępowań przygotowawczych, zajmuje się natomiast oceną zagrożeń związanych z systemem finansowym. Sąd miał też na uwadze, że zdecydowana większość świadków zawnioskowanych przez powódkę nie brała udziału w czynnościach postępowania przygotowawczego prowadzonego przeciwko członkom zarządu spółki (...), ich wiadomości mogą więc pochodzić tylko z dokumentów ewentualnie z zeznań osób, które brały udział w postępowaniu przygotowawczym. Zeznania tych świadków nie były więc konieczne dla ustalenia przebiegu postępowania przygotowawczego, skoro tenże przebieg wynika ze zgromadzonych w sprawie dokumentów.

W niniejszej sprawie bezspornymi okazały się okoliczności postępowania prowadzonego w sprawie (...), zawarcie przez powódkę przedmiotowych umów depozytu, kwestia upadłości spółki oraz jej stanu majątkowego. Powództwo

zakwestionowano natomiast co do zasady odpowiedzialności Skarbu Państwa na zasadzie art. 417 kc. Spornym była również wysokość poniesionej przez powódkę szkody.

Powództwo podlegało oddaleniu jako bezzasadne.

Zgodnie z art. 77 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej. Norma ta została rozwinięta w przepisach ustawy, a w szczególności w art. 417 § 1 kc, który stanowi, że za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Z tego przepisu wynika, że do podstawowych przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa należy: wystąpienie szkody majątkowej, niezgodne z prawem działanie Skarbu Państwa oraz adekwatny związek przyczynowy pomiędzy wykonywaniem władzy publicznej a poniesioną szkodą. Odpowiedzialność deliktowa Skarbu Państwa, oparta na art. 417 kc, powstaje wówczas, gdy spełnione są łącznie trzy wyżej wskazane ustawowe przesłanki; niespełnienie którejkolwiek z przesłanek skutkuje oddaleniem powództwa.

Szkoda dotyczyć może zarówno sfery majątkowej jak i niemajątkowej. Zgodnie z artykułem 6 kc, to na powodzie ciąży obowiązek udowodnienia szkody, niezgodnego z prawem zachowania się przy wykonywaniu władzy publicznej oraz adekwatnego związku przyczynowego między doznaną szkodą (niezależnie od jej postaci) - a opisywanym zdarzeniem sprawczym.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż zdaniem Sądu nie zachodzi normalny związek przyczynowy między działaniami (zaniechaniami) prokuratury, a szkodą poniesioną przez powódkę.

W treści pozwu powódka podniosła, iż gdyby prokuratura wszczęła postępowanie i postawiła zarzuty członkom zarządu spółki (...) znacznie wcześniej, dla przykładu w styczniu 2010 r., to niedługo potem nastąpiłaby upadłość spółki. Nie doszłoby wówczas do podpisania umowy pomiędzy powódką a spółką (...).

Mając w niniejszej sprawie zastosowanie przepis art. 361 § 1 kc dotyczy tylko normalnych następstw danego działania lub zaniechania, a więc tylko niektórych ze wszystkich możliwych skutków danego zdarzenia. Nawet gdyby uznać, że między ewentualnym bezprawnym działaniem prokuratury polegającym między innymi na opieszałości, a wystąpieniem po stronie powódki szkody, zachodzi związek przyczynowy, to nie jest on związkiem normalnym w rozumieniu art. 361 kc. Odpowiedzialność za szkodę nie może obejmować wszelkich następstw, jakie pozostają w ogólnym związku przyczynowym z tym zdarzeniem. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lipca 2008 r. w sprawie o sygn. akt IV CSK 127/08. Dla stwierdzenia istnienia związku przyczynowego nie wystarczy jakiegokolwiek powiązanie przyczynowe między zachowaniem poszkodowanego a powstaniem i zwiększeniem szkody, gdyż musi to być związek przyczynowy normalny w rozumieniu powyższym. Fakt, że określone zdarzenie stanowiło warunek niezbędny powstania szkody, nie przesądza o tym, że było to zdarzenie, o którym można powiedzieć, że powstała szkoda jest normalnym następstwem w ujęciu zasady adekwatnego związku przyczynowego. Powódka w niniejszej sprawie skoncentrowała się na wykazaniu istnienia powiązania przyczynowego między ewentualnym bezprawnym postępowaniem pozwanego a szkodą w postaci utraty zainwestowanych pieniędzy, nie zaś na tym, czy takie powiązanie można zakwalifikować jako powiązanie przyczynowe adekwatne. Odpowiedzialność pozwanego może bowiem dotyczyć wyłącznie skutków typowych, a nie wszelkich skutków, które w ciągu zdarzeń, jakie nastąpiły, dadzą się kausalnie połączyć w jeden łańcuch. Nacisk należy położyć na fakt, iż w niniejszej sprawie strata, do której doszło po stronie powódki, była następstwem zawarcia przez nią dwóch umów ze spółką (...) - na przechowywanie metali szlachetnych w określonych w tych umowach warunkach. W żadnym razie nie można zaś uznać, że utrata tych środków pieniężnych jest typowym skutkiem rzekomego bezprawnego postępowania pozwanego, polegającego między innymi na opieszałości w przedstawieniu M. P. zarzutów. Strata powódki nie była charakterystyczna dla skutków ewentualnego zaniechania pozwanego i nie dała się przewidzieć jako naturalne następstwo kolejności zdarzeń. Szkoda ta była wynikiem szeregu przyczyn, z których ewentualna przyczyna w postaci opóźnionego przedstawienia zarzutów, w opinii Sądu, nie powinna być uznana nawet za odległą. Bezpośrednimi przyczynami

zaistnienia szkody były zaś konkretne decyzje powódki dotyczące zainwestowania posiadanych środków pieniężnych na zakup metali szlachetnych. Szkoda, którą może ponieść powódka, wynika zaś nie ze sposobu, w jaki prowadzono postępowanie przygotowawcze oraz postawienia zarzutów członkom zarządu spółki, a z sytuacji majątkowej, w jakiej znalazła się spółka (...). Gdyby więc kondycja finansowa spółki (...) pozwalała na zaspokojenie roszczenia powódki, to nie poniosłaby ona szkody niezależnie od tego, czy postępowanie przygotowawcze przeciwko członkom zarządu zostałoby wszczęte w terminie i przeprowadzone sprawnie .

Co równie istotne, sam fakt postawienia zarzutów nie oznacza również konieczności zaprzestania przez Spółkę (...) działalności gospodarczej polegającej na oferowaniu umów na przechowywanie metali szlachetnych. M. P. pełnił wyłącznie funkcję zarządu powyższego podmiotu i, w razie potrzeby, mógł zostać zastąpiony na tym stanowisku przez inną osobę. Powódka nie zawarła bowiem umów o przechowywanie metali szlachetnych z M. P. lecz z osobą prawną, którą M. P. jedynie reprezentował. Co więcej, postanowienie o przedstawieniu zarzutów w żadnej mierze nie przesądza o winie podejrzanego. Słusznie pozwany zwrócił uwagę na obowiązywanie zasady domniemania niewinności. Zgodnie z art. 5 § 1 kpk, oskarżonego uważa się za niewinnego dopóty dopóki wina jego nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem. § 2 stanowi z kolei, iż niedające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego.

Powódka podnosiła też, iż na skutek samej informacji o wszczęciu i prowadzeniu postępowania przygotowawczego zrezygnowałaby z inwestowania pieniędzy w instrumenty oferowane przez spółkę (...). Zauważyć jednak należy, iż w polskim systemie prawnym brak jest obowiązku podawania przez prokuraturę do wiadomości publicznej wiadomości dotyczących wszczęcia postępowania karnego i przedstawienia zarzutów danej osobie. Oczywiście nie sposób pominąć, iż sprawa (...) była głośna i medialna, jednak stała się ona taką dopiero gdy pojawiły się informacje o problemach finansowych tej spółki oraz niemożności zaspokojenia roszczeń wierzycieli. Gdyby roszczenia wierzycieli były regulowane, przypuszczać można, że sprawa nie nabrałaby tak szerokiego rozgłosu w mediach. Wnioskowanie przez powódkę, że z uwagi na reguły współżycia społecznego informacja o postawieniu zarzutów byłaby nagłośniona, jest bezpodstawne. Wbrew jej twierdzeniom, zasadą jest, iż fakt przedstawienia zarzutów nie jest przedstawiany do wiadomości publicznej. Samo postawienie zarzutów bez informowania o tym opinii publicznej pozostałoby zatem bez wpływu na decyzję powódki w sprawie podpisania umów depozytu.

Nie bez znaczenia pozostaje także fakt, iż od 2009 r., poczynając od wpisania Spółki (...) przez Komisję Nadzoru Finansowego na listę ostrzeżeń, w mediach pojawiały się sygnały ostrzegawcze dotyczące jej działalności. Rację ma powódka podnosząc, iż informacje te pojawiały się początkowo w serwisach specjalistycznych ((...), (...)), a zatem o obniżonym stopniu odbioru. Jednakże przeciętny, rozsądny obywatel, który podejmuje decyzję o zainwestowaniu swoich znacznych środków pieniężnych, powinien dokonać stosownego rozeznania, które pozwoliłoby mu na uzyskanie odpowiedniego oglądu sytuacji.

Niezależnie od powyższego za uzasadniony uznać należało zarzut przedwczesności wytoczonego powództwa z uwagi na brak możliwości ustalenia na obecnym etapie wysokości szkody poniesionej przez powódkę. Jako wierzyciel spółki (...), A. M. (1) może dochodzić swoich praw w prowadzonym postępowaniu upadłościowym. Roszczenie powódki winno być zaspokojone przede wszystkim z majątku spółki, a dopiero gdyby to okazało się niemożliwe, ewentualnie należałoby poszukiwać zaspokojenia na innych podstawach prawnych od innych podmiotów. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika wprost, iż powódka skutecznie zgłosiła swoją wierzytelność, która objęta została stosowną listą wierzytelności. Na obecnym etapie postępowania nie sposób jest stwierdzić, w jakiej części wierzytelność zostanie zaspokojona w drodze likwidacji majątku upadłego. Wszczęcie postępowania upadłościowego w stosunku do (...) świadczy o tym, że spółka ta posiada majątek nadający się do podziału pomiędzy wierzycielami. Słusznie wskazał pozwany, iż jeżeli postępowanie w niniejszej sprawie zakończy się przed prawomocnym ukończeniem postępowania upadłościowego, na chwilę wyrokowania Sąd nie będzie w stanie ustalić ani poniesienia przez powódkę szkody, ani też jej wysokości. W sprawozdaniu syndyka masy upadłości (...) za okres od dnia 1.11.2016 r. do dnia 31.12.2016 r. suma środków pieniężnych znajdujących się w masie upadłości (...) wynosi 44.476.505,65 zł. Zauważenia wymaga, iż kwota ta jest ruchoma. Proces likwidacji trwa, a świadek J. D. wskazał, iż masa upadłości prawdopodobnie wzrośnie o kwotę 10,2 mln tytułem zwrotu nadpłaconego podatku CIT czy też o wartość sprzedaży co najmniej jednej

kamienicy. Ponadto syndyk zaznaczył, iż na koniec lutego 2017 r. złożył pozwy przeciwko pożyczkobiorcom na łączną kwotę przekraczającą 30 milionów złotych, przy czym nie wiadomo, jaką część tej kwoty uda się faktycznie odzyskać. W dalszym ciągu nie dokonano jeszcze sprzedaży samochodu oraz drobnego sprzętu biurowego. Sąd zważył także, iż kwota uzyskana w postępowaniu upadłościowym nie zaspokoi całości wierzytelności zgromadzonych w (...) grupie. Nie ulega jednak wątpliwości, że w pewnym zakresie roszczenie powódki zostanie zaspokojone w postępowaniu upadłościowym, wynika to z zeznań świadka, a także dokumentów obrazujących sytuację finansową spółki (...). Z dowodów tych wynika, iż suma wierzytelności znacznie przewyższa majątek spółki, co nie oznacza jednak, iż wierzytelność powódki nie zostanie w jakimkolwiek stopniu zaspokojona. Sama powódka wskazała, że nie jest w stanie precyzyjnie określić, w jakiej mierze jej wierzytelność zostanie zaspokojona. Gdyby powództwo zostało uwzględnione, a następnie powódka otrzymałaby określoną kwotę w ramach postępowania upadłościowego, doszłoby w istocie do bezpodstawnego wzbogacenia po stronie powodowej. Jednocześnie materiał dowodowy nie daje podstaw do ustalenia, jaką konkretnie kwotę uzyska powódka w ramach postępowania upadłościowego, a tym samym – jaka jest wielkość szkody po stronie powódki. Z uwagi zaś na brak ostatecznej liczby i wartości wierzytelności oraz niezakończoną likwidację majątku upadłej spółki, ustalenie w sposób jednoznaczny kwoty, którą otrzyma powódka, nie jest możliwe. Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, iż powództwo jest przedwczesne.

Przedwczesność powództwa skutkowałą również uznaniem za niezasadny podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia. Bieg przedawnienia rozpoczyna się bowiem z dniem wymagalności roszczenia. Roszczenie wobec Skarbu Państwa – prokuraturze, która prowadziła i nadzorowała postępowanie przygotowawcze, może więc powstać dopiero, gdy powódka nie uzyska zaspokojenia w ramach postępowania upadłościowego, a więc z majątku podmiotu, z którym zawarła umowę. Wówczas to bowiem w sposób definitywny będzie można ustalić, że powódka poniosła szkodę w zakresie, w jakim jej roszczenie nie zostało zaspokojone.

Z uwagi na powyższe zbędne było dokonywanie dalszych rozważań co do ewentualnej bezprawności działań lub zaniechań organów postępowania przygotowawczego, co jednocześnie skutkowałą oddaleniem pozostałych wniosków dowodowych strony powodowej, jako nieistotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd w punkcie pierwszym wyroku, na podstawie art. 417 kc a contrario w zw. z art. 361 § 1 kc powództwo oddalił w całości.

O kosztach zaś orzeczono na podstawie art. 102 kpc, odstępując od obciążania powódki kosztami procesu mając na uwadze okoliczności wniesionego powództwa, jak również jej sytuację finansową i osobistą. Sąd miał na uwadze, że powódka zainwestowała wszystkie swoje oszczędności w instrumenty oferowane przez spółkę (...) i na chwilę obecną pieniędzy tych nie odzyskała. Mając zaś na uwadze ogół okoliczności towarzyszących spółce (...), członkom zarządu tej spółki, a przede wszystkim nagłaśnianej w mediach roli organów postępowania przygotowawczego w tej sprawie, w subiektywnym odczuciu powódki jej roszczenie zasługiwałą na uwzględnienie.